МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIай обкоман Нохч-ГIалгIай АССР Лакхачу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШИНАРА № 101 (4260)
23 АВГУСТ
1966 шо
Мах 2 кап.

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ ЯХЬ

Юртбоахама производстве дIахо а дегIайоалае, аьлча КПСС XXIII-ча съезо тIаьйна декхараш кхоачашдеча колхозой, юртбоахама предприятеш организацеш болхлой, гIуллакхерта накъа, специалистий къахьегама хьинари творчески инициативе лакхьар дуьхьа СССР Министрий Советон ВЦСПС-ок «Юрта боахаме ерригсоюзни социалистически яхь вIаштIехьнакхарах» бола социм тIаьйцаб духьа ха йоацаш.

Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе мехка зоналшка гIолла, даькъ лоацаш хургьа союзни автономни республикаш, краяш, областаш, районаш, колхозаш, совхозаш, хIаьта СССР юрта боахама Министерствана, СССР мелиорацей хин боахамен Министерствана, «Сельхозтехника» Ерригсоюзни объединена, СССР Министрий Совета заготовкай Пачхьалкхен комитета юкъарчал доаццаш кара йола предприятеши организацеши — отраслеви принципах.

Цу социно тора хулийтаргьа юртара социалистически яхь кердача дагIа тIа йоаккхаш айе, юртбоахама къахьегамхой хьинар кхы а урастаде.

ВIаштIехьаьнакхай яхьа итогаш ера порядок а, хIаьта ниттаа хьал хь баьинарашта посгрепеш ера мероприятеш а. Ерригсоюзни социалистически яхье котбаьинарашта оттаьй СССР Министрий Советон ВЦСПС-и карара лара теза цIе байракхаш, киттаа министерствай, ведомствай, юртбоахамен заготовкай болхлой гIуллакхерча накъа профсоюза ЦК ЦIе байракхаш а, хIаьта ахчан соагIаташ а.

Юртбоахама органашта, юртбоахамен заготовкай болхлой, гIуллакхерча накъа профсоюза Центральни Комитетана тIадиллад социалистически яхьана кулгалдара гIуллакхаш вIаштIехьдоахийтa, моттигашка яхь лелара цахалдаш тIахьожам лоаттабелта, шийй ханнахьа яхьана итогаш елга, уж шерра дIайовзийтийта.

Вай республика юртбоахама къахьегамхоша дег чура къоабалбаь тIаьйнаб из социм, къахьегама хьинар, творчески инициатива дегIайоалаергIола стимул из хилар тьрра. ХIара юртбоахама къахьегамхо чIоагIо яхь эа ерригсоюзни социалистически яхье вала.

Фуд хIана цу хьакъехьа де деза? Республика юртбоахама органаш, юрташкара профсоюзни организацеш декхарийла я из болх массайолча моттиге кхетамца вIаштIехьабаккха. Керттердар да берригача колхозой, совхозий болхлой, юртбоахама специалистий хьинар, гоазал, инициатива КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIаерзаяр. Шерра болрике еза, [illegible], социалистически яхь.

Берригa эна тIабахийца бола массайолча бригаде, боахаме хIара къахьегамхочa, производстве хьалха латтараша сацна, къахьегардешаш гIуллакх вIаштIехьдаккхара. ХIаьта эцхан производстве хьалха латтараш кхитаб лаьча, уж ба шоай гIуллакх чIоагIа дешаш, техника дика делаш хоаш, лакха социалистически кхетам, дисциплина йолаш, шоаш кхо да беш обществана хьадкашкара шоай декхараш кхоачашдеш бола нах.

Кхетамца пайда эца беза социалистически яхьа ерригача формаех. Къаьстта теркам тIабахийта беза социалистически яхьа берригa нах чуэзара, цуи итогаш деник шерра дIайовзийтара, хьалха латтарий опыт балха юкъехьерIйола хьалаш Iалашдара.

ЛоархIаме да хIара къахьегамхочуйла цу яхье шийй моттиг белгалъяккха кхоаъостал делга.

Керттердар да хIана из яхь пятилетка хьалхарча шера плаш кхоачашъяра тIаерзаяр. Юрта вахара массайола оагIо чулаца еза ерригсоюзни яхье. Белгалдаха деза хIана кхоачашде деза дола керттера декхараш. Уж Iалльмате бехктокхаме да. Республика ахархоша лакха хьувкьам кхебаьб пятилетка хьалхарча шера. КПСС ЦК майски Пленума решенешка хьалхле а делаеш, цар, дикка лакхдаьд хIара гектара тIара духкагIа алат чуэцилга. Бакъда, тIадоагIача шера кхы а лакхагIара хьувкьам чуаца беза. Цулухьа хIаькзехьа техшаме ларх йолла еза цу гIуллакха. Цу хьакъехьа кхайкарал лаьл дукха ха йоаццаш хиннача республика юртбоахама хьалха латтарий совещано. Цу тIа аьнад: «1967-ча шера юртбоахама культураш чIоагIа хьувкъаара, лоаттача хана лаьтта кийчдаь а гураьха дIаюнча культурай 1-чоа II-чоа классал чухьнахьа. Дола фу кийчдара а, гураьха хIаюн культураш хаинахьа лакхача боараме дIаера, хIаьта 1-гIа ноябрь тIаккхоачаш бIаьсте культураш дIаюргIола дерригa лаьтта аьха декхара. 22 эзар гектарал кIезагIа доацача лаьтта гураьхен бIаьстани культураш дIаеле хьалха хий дилара, — оаха тIаьех юрта беррига къахьегамхой».

Гуш долчa тайпара, декхараш хоаламболлаш белгалдаьха да. Уж толамца кхоачашдара тIаерзаяь хила еза социалистически яхь.

ЛоархIаме гIуллакх да хьакIаши шекара свекла чуэцара хIаькзехьа дертIа кийчo елга а. Цу балха мел эшар Iалашде деза массайолча моттиге.

Ьржача социалистически яхье республика хьайбаш лелалераш декхарийла ба пятилетка хьалхарча шера пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара тIаьйца социалистически декхараш дизза кхоачашде. Беррига иза тIабахийта беза шерта доакъар Iалашдара, хьайбай помещенеш Iоа дертIа кийчъяра.

Партийни, профсоюзни организацеш декхарийла я яхье баьинарашта эшаш дола хьалаш дизза вIаштIехьдака.

Шеко яц, республика юртбоахама къахьегамхоша ерригсоюзни социалистически яхье хьинаре даккхаладарехидарах.

ВДНХ ХИННА СЕМИНАР

СССР Халкъа боахама карагIдийнарий выставке (ВДНХ) хиннай шекара свекла кхееча колхозий совхозий, производствени управленей агрономий, звеньевой, трактористий ерригсоюзни семинар. Цу культура дIалаьцаб мехка йиъ миллион гектар гаргга.

Кхобаь дьувкьах сихагIа а ца бийнаш а цу моттигa эшаргба? МагIагIа керда техника а производстве юкъехьа йоагIар? Уж дешаш дар семинара доакъашхой теркоа юкъемоттиге лаьттараш. Семинаре белгалдаьккхар свекла лелаераш соакха 67 миллион тоаш свекла ... чу а кийца докххий толамаш даьха хилар. Уж карагIдаьнараш дIачIоагIдаь ца Iеш, царех тIехлоина а деза дIана.

Семинара доакъашхоша шоайла дIа-са йийцар шекара свекла кхееча а чуэнача а тайп-тайпарча машинехи механизмаехи пайда ийбара опыт. ЛадийгIар севооборотех, ешара баьццашца, баьцовгIий лазарашца, царна дуламаш дечa хIаманашца лоаттабеча къовсамa кердагIча хьисапех дальца йолча Iилмахой — юртбоахама Iилмай докторий Н. Рождественски О. Петуховен, Iилмай кандидата М. Грекова докладашка.

Семинара болх йистебаьнначул тIехьагIа свекла лелаераш выставка экспонаташка хьийжар.

(ТАСС-а корр).

ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

КЕРДАЧА МЕТОДАХ

ШоллагIча ах шера «Малгобекнефть» НПУ коллектив планированни экономически стимулированни кердача системах болх бе волавелар. Кердача системага вларь кийчо еча хана мехкдаьтта промыслови управлене коммунисташа, специалисташа хьалхашха оттадаь декхараш чIоагIа чоалхаенох бехктокхамох дар. Нийса вIаштIехьбаккха безар производства болх, кийча продукци дIаехьийтар, учети отчети лелаер, лоаццa аьнча хIара участко экономически эффективность лакхагIа кургйола гIуллакх де дезар. Цу даькъе гIуйбоахар производстве йолаш йола резерваш, технологи тоалургIола накъьеш лехар. Из баькъа долаш дукхагIа кулер къадоагIха мехкдаьтта, лакхагIа хулер предприяте техника — экономически хьоххамаш.

Планированни экономически стимулированни кердача системага «Малгобекнефть» НПУ аналехьа КПСС МалгIабена городской комитето мехкдаьттахой теоретически конференци йир цу доша хатаьь. Цига белгалдаьккхар мехкдаьтта промыслови управленен кердача системага дьинча болх бе кийча хилар. Цхьабаьгда, кердача хьалашка болх толамца дIабоаьара кхоачашде дезаш дар цхьадола дошаш. ЛоархIамерча декхарех цаI дар хьадаьккхе мехкдаьтта шийй ханнахьа дIадаккхийтар. Йолаш йолча нефтепроводе вIаштIехьдалоцар хьаденикка дерригa мехкдаьтта шийй ханнахьа дIадаккхийта, хIаьта керттерча мехкдаьтта парке керда насосни станци хьалъячара болхаш чIоагIа мела лелар. Коммунисташа тIадоммадир мехкдаьтта промыслови управлене керттерча механика нов. Чапоновна, керттерча энергетика нов. Покорскена цуи баьхаш тална а техна, уж дIадкхара де делар дар.

Конференце белгальяьхар промыслай цехий бола тоабергIола организационно - технически мероприятеш. Царех а болх ца беш сона латта скважинаш болх бе йолабайтаlга, цхьан хана мехкдаьтте шин горизонтера пайда эцилга, скважинашта бурув гочана мислетин ростворах пайда эцилга, кхыйола мероприятеш.

Кердача системах болх бе дIаволадаьнначуьна болхаша оагIо духха кхетаме болх бир коммунисташа, специалисташа, предприятеши цехийи кулгалхоша. Ниттe цу даькъе духха баххи дир промыслашкарча, цехашкарча экономически анализа общественни бюроша, технико-экономически советаша, кхычар.

Ер шоаллагIа бутт ба МалгIабена мехкдаьттахоша кердача хьалашка болх бу. Даьхача толамаш гIоадур. Ерригача промыслаша, цехаша тIехкхоачашъяьй продукци хьоаинзарах цунна реализаци ярах план, ниттe тIехкхоачашъяьй къахьегама осарле лакхъярех арахоцача продукцега дIабоде мах лехбаьрех план а. Планах лаьрхIачул соагIа управлене коллективана хинна пайда 113 эзар сом да. Къахьегама осарле план 3,7 процент тIехкхоачашъяьй. Кердача системах болх бенна хьалхарча бетта итогашa иза чIоагIа пайдана хилар хьахьокхад.

Хьалхаре юкъар ба иц. Керда дIадоладьяча гIуллакха юкъе, массаже сана халонаш нийслу, цхьабакъда коммунисташ, специалисташ дог тийше ба уш эша а еш, хьалхашца леттa декхараш толамца кхоачашдаргхиларах.

С. БАРЛАМОВ.
«Малгобекнефть» НПУ планова отдела начальник.

Сийлахь - боккхача Октябрьски революце 49 шу дузача денна сийленца накъа ядара дег раьза хинна хьалхаьнай «Октябрьнефть» НПУ мехкдаьттахой инициатива «Красный молот» яхача завода коллективо. Хьалха латташ хьайоагIа пятилетка хьалхарча шера № 15 йолча цеха коллективо. ДIабахача июль бетта план 105,7 процент кхоачашъяьй цо, хIаьта ворхI бетта план 105,4 процент кхоачаш а еш, планах лаьрхIачул соагIа арахийца металлоконструкцеш 90 тонн гаргга а.

Къахьегама осарле лакха хидийтарал соагIа, арахецача продукцега дIабола мах лохбара а чIоагIа къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Арахецача продукцега дIабода мах планах лаьрхIачул 0,5 процент лохбаьб. Цо вIаштIехьдаьйтад июль бетта пачхьалкхенна 1,5 эзар гаргга сом ахча кходе, хIаьта ворхI бетта пачхьалкхенна кхоадь аьча 4489 сом да.

Уж къахьегама теханаш ахь тIа а лаьхьеш бола бу цеха коллективо ум бетта. Шин дехала план хаман хьалха кхоачашъяьй. Планал соагIа арайийца продукци эзараш сомаш мах болаш а. ХIара сменах нормаш 120—125 процент кхоачаш а еш хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба газорезчик Космовский Владимир, Смиенна Анна, кхыбараш.

Сурта тIа: газорезчик Космовский Владимир.
И. Плиева сурт.

ДИКАГIЙОЛА ЦЕХ

Дикача къахьегама толамашца накъе йода Октябра 49 шу дузача денна «Металлист» заводе мангаш деча цеха коллектив. Июль бетта [illegible] цу коллективо тIехкхоачашдийр 12,7 процент, [illegible] соагIа хьийбаь 203 [illegible]. Дикай лакха [illegible] хьаъянна цу цехе арахецаш йола продукци. Производстве технологи тоaйа цa еш, балха хIора минутах бизза пайда эцаш болх бегга санаьй а хинна дIаеттад цу коллективо. ХIана белхлошта шоай декхараш дикагIа кхоачашдулургдола хьалаш а воаттаду цехо. Цхьарчеа кагий, лоархIам боаьщ эдете мег ер санна дола гIуллакхаш: хан-хенналь спецбархьаш хьадалар, каддаенa мела хий лоаттадалга, из санна кхыдола «кагийи хIаманаш» а, бакъда цу дерригнe гоpе кулийт материальни боазам соагIа белхлой духовни безам а балла тIаоза.

Мангаш даш йола цех заводе керттера цех а, Ерригача арахецачe продукцей 60-70 процент арахоц цу цехо коллективо. Хьинаре, брак ца хулийташ къахьегаш бе слесараш ин. Кукушев, Фирсов, Тушишвили, Лупаров. Мангай оагIонашта тIехдика кристаллизаци эш бе пекстайлизацеш [illegible] Сентябрь. Царех тIеххьаьиад [illegible] Фисанов, Сафуев, шлифовщик Абдурахманов, кхыбараш а.

Дикай лакха [illegible] соагIа дIаре бетта хадаш хьадоваа тIехкхоачашъяь цеx.

Массайа хьаьетте чIоагIа сий деш я цеха а заводе а малар, горсовета депутат Ницнова Мария Магомедовна. Шийй болх гIехдина кхоачашбераь соагIа Ницнова дика леладу депутатски гIуллакхаш а, цудуъьа хIаьа кхоаламоагIа хоржаб из депутата.

ЦIай хьатIакхочапаьяа иза а совдала ворхI коллектива шийй балла толамн.

А. ТАНКИЕВ.

Технологий толам

Сердаре мехкдаьтте продукташ дукхагIа арахийцае шера социалистически яхь а хьина хьинаре къахьегаш а Грозненски крекингзавода установкай коллективош. Яхье кердача къахьегама толамашца кхуал технологи. ХIанахьа гучоеволаш а мехкдаьтта продукци арахоцара боркI бетта план кхоачашъяьь установкай коллективош.

Шин хIаре соагIа эз а тIабоагIаш бетта чотах нов. Овсянникова керте латтача коммунистически къахьегама сийлен цIи лелача установка коллективо болх бу. Планах соагIа арахийца продукци эзараш тоннаш а.

Ниттe дика къахьегаш хьийоотIа нов. Латенкова, Кондраненка ... бусен керте латтача установкай коллективош. 14 — 16-ча августе кхоачашъяьй царa боркI бетта план. КарагIдаьнначунна ца беш, хьа а дикагIа къахьег установкай технологеша ум даьнешка.

«Октябрьнефть» НПУ мехкдаьттахой инициатива дог раьза диена хьалхаьцай завода коллективо. Октябре дезача шеwна къахьегама соагIат йийдара боркI бетта план 23-ча августа кхоачашъе лерaI цо, хIаьта итт бетта план иттох де хьалха кхоачашъергь.

Б. МАГОМЕДОВ.

ДИКАЧА НАХАХ

ИРАЗ — КЪАХЬЕГАМЦА ДА

Ди долалуйле кхоачеш латтар тхо Казимат яхача цIен хьалхашка кийсленнача хана. Цига лоаммаш доахкача беранна хьаттар оаха Казимат кхьачаьа ях.

— ХIана дукха ха йоаццаш Ленина Орден сийнар хургьа оаш лехар. Из-м дIа йистерча кольцаде кхоалагIча этажа гIа их.

Лаккхарча дегIарча къонача кхалсега. хова безаме тIаьйцар тхо. Са новкъоста йоад цела а къеза: «Укхо болх бу моттиги акхар конторе лехачух сихагIа хьакоррайоагIаргIйолаш хиннай вайна Казимат ша хьалхa хинналаре». «Бакъда из — са сайна уйла ю из, — тахан а йийi-хьогI правительства дезагIа дола, сийдола соагIат — Ленина орден яьиал из, хьинар, хьаьнал дIахьачча дола саг ма воцаар». Цхьан шикъа летаду деррига цуи вахар ираз долаш а ата а хинна хьина.

Юххьанцара шийй къахьегам Бакаева Казимата дIаболабир 1949 шера «Устькаменогорскстрой» тресте чуйоагIача гIишлош хьалъяча цхьан объекте. Цига бетонщицалла болх беш хиннав Казимата шар а. Хоза доахкар тхо, — яхаш дуьи Казимата, — цу шерашка, халонаш нийслой а царех бIу къожабацар. Аьа шу лалалехьа, сиха болх беш болча болхлой нолкъостлца, из штукатурщика говзал Iомайир. Цу хана дена боккъонца беналаьар сона гIишлошьярий болх. Бакъда цу шерашка йоккха гIайгIа ера Казимата. Геттара къона йолаш вар а вениа йисача кхалсага кхоача дера дерригa дукъ. Шин йийгаш кхiаьнкан доал де хайра из. Хала лар юххьанцарча хана, — йоах цо, бакъда ха iа мел йоаь вахa а, болх бе а аттагIа хилар. ДIахо балла опыт шеръенча балхагIа дикагIа ба йоллар хьалхоашка латта декхараш кхоачашйле. Кастта баркалаш кхайкхадора, ахчан премеш телар.

1961 шера Грозне «Чечингстрой» тресте чуйоагIача № 4 йолча гIишлой-монтажни управлене балха эттар из. Цу хана чухь керда малара специальность лардераьйир Бакаевас. Йоккха балха опыт йолча Казимата, вIаштIехьдоал тIаьйду социалистически декхараш, балха дикал а йолаш хана духкха кьалха кхоачашде. КарагIдаьнначах кхоачаибаь Iац хьинар гoвза калсиг. Шийй балха говзал лахтъю, массогга дукхагIа кердадараш балла юкъа кхехьа гIерт. Цулухьа боккха мах баьб Бакаева къахьегама. Цунна оттадаьд шийла грамоташ сийнай. Уж а РСФСР гIишлошьярий министерствагара, ГIишлошьтен промышленностая эша гIишлой материалаш хьеча болхлой профсоюза ЦК-ра лакхара хьоаламаш дахараш, социалистически декхараш толамца кхоачашдарах РСФСР гIишлошьтен промышленностан эша материалаш хьеча болхлой профсоюза 5 съезде делегатка йолаш йоьь Бакаева. Цу съезде профсоюза ЦК-а членалла хорж из. Цу шера яха а боккха [illegible] хилар Казимата. Цо РСФСР «заслуженный гIишлошьтер» яха сийленa цIи туй.

ДертIа кхетам а душ, дика лезал хьалхехьа вIаштIехьдаьннад Казимата. ЙоккхагIа йола Зоя шере очай, зIамагIа хола кIаьннн йийги 8-ча классе деша багIа. Барттайна, ираз долаш вахар да БакаевгIар ааш.

Дегара-дегга ираз совдуда хьа, Казимат.

Сурта тIа: Бакаева Казимат.
И. Плиева сурт.

СВЕКЛА ЛЕЛАЕРАШ КИЙЧЛУШ БА...

Укх деношка Урус-Мартана районе шоайла дага бала, балха опыт дIа-юха эца, шекара свекла чуэнара дешаш къовстале вIашагIкхийттанар республика 250 саг. Свекла лелаечарна хьалхашка латтача доккхийча декхарех лаьца дийцар юрта боахама министра заместителa нов. Рудометкинас.

Мерза оалаш чуэца массакахьа арайола дукха ха йисаяц. Цу лоархIаиерча балха дертIа кийчо е еза. Соакха хийна гIадаташ хурелоацаш вIаштIехьдаккха деза свекла оаккхалта а кийчъелга а.

Укх шера 10980 гектарах хIаране тIара 185 центнер свекла чуэца, 195 эзар тонн из кийчъе дош лениад республика свекла лелаераша. Из лекхар кхоачашлара шкъера лаьрхIача тIара гектара тIара соакхарчул 20—23 центнер дукхагIа свекла чуэца еза укх пятилетка хьалхарча шера. Шоай дош дизза кхоачайле гIертаиш свекла лелаераша хьийга къа зехьа дайнадаш, хьувкьам бе кийнабаш. ХIана лишар фуд хьача, из за свекла хIара боахаме сихха а ца йейташ а чуэцар чаккхалдар.

Медвбахьаз, баьновгIаш лоркара [illegible] станце данешка [illegible], дукххача кхашкара [illegible] хла лахар [illegible] а. Цу гIуллакха массанахьа [illegible] ала йиш яц, свекла оалаш кхоаза-обработка хий. Хетаргахьа, химически обработка елга тIехьадинная.

ДIалахача шера, новкъа зале а, хьалъикха арина свекла заводе дIа ца хьош кхашка уллаш кIираш доахар. ХIана юхейисача хана, дерригача боахамашка цIаьнха а хьажа деза свекла чуэца техника, транспорт кийча йий. Кхетамна вIаштIехьъяккха еза хьувкъам чуэнара технологи, свекла шекара заводе дIаоенилга. Цу гIулакха хIара боахаме балха планаш оттае еза.

Соакха «Гехинский» совхоза шоалагIча отделене, белгалдаьккхар шекара завода, Урус-Мартана зоне гIолларча агрономаинспектора нов. Хлубаева, кхашка лайнар 900 тонн хьаьыакха свекла. Цунах цхьаар массеха дийнахьа кхай тIа илла хатара оха, хIаьта заводе кIахьача хада кондиционни йоацаш а яр. Из сана дола хIама укх шера хилийта йиш яц. Дика, хургар, цагаьа санна свекла оаккхалгеи заводе вIахьолгеш групповой хьисапе лелоре, кIеагIагIа йоаргъар из.

Гулбеннарашта хьалхашка къамьлаш дир шекара завода Гулерчески зоне гIолларча агрономаинспектора нов. Калиниченкос, баьцовгIаш лораре республикански станце начальника нов. Урманчева.

Шекара свекла лелаеча шийй звено балхах лаьца дийцар «Джалка» совхоза звеньевойс. Социалистически Къахьегама Турпала нов. Мусмасаг, 400 гектарах хIаране тIара 500 центнер свекла чуэнаргьа, аьнна тIаьйнна декхар звенос тIехкхоачашдертга, аьлар цо.

Свекла лелаерий семинареш занятеш Мичурина цIерахча саьхоза Палаев Шамсудина звене кхай тIа хилар. Цига практически хьагойтар шекара свекла чу ипшта эша еза.

Соакха тха боахаме 450 гектарах хIаране тIа 212 центнер свекла чуийцар, аьлар совхоза директора нов. Ивлевас, хIаьта укх шера 250 центнер чуэца ворхI оаха. Къаьстта дика свекла хьувкъдаьй Ушалатова Зале звенос. Цо хIара гектара тIара 600 центнер свекла чуэнаргьа. Цу совхоза агронома В. Якушева керттерча инженера Я. Махмудовен кулгал а деш хьахьехкар свекла нагочни хьисапе чуэца Ш. Лалаева лелаю механизированни агрегат. Цунна тIехьа йоагIар (поточно-перевалочни хьисапе свекла чуэца В. Алдамова лелаю агрегат.

Свекла чуэцача механизмаша болх дика бора, царна раьза хилар семинаре дакъа мел лаьцараш. Шоай семинарах дика пайда баьлар свекла лелаераша.

И. ПРОТАЗАНОВ.

Мехка гIолла

«ЛОАЦЦАЧА ГЕОГРАФИЧЕСКИ ЭНЦИКЛОПЕДЕ» ТIЕХХЬАРА ТОМ

МОСКВА, 20 август. (ТАСС). Кепатеха арахийцай «Лоаццача географически энциклопеде» (КГЭ) тIехххьара, пхелагIйола том. Алфавита тIехьарча («Ю», «Я») яхача алапех йола статьяшца цхьана тома тIа я физико-географически объектаех, керда цIерашта техкачеи керда хьалъячеи горедех, хIана шоай мухьах хьахинача пачхьалкхенех, кхычарех аь йола 400 гаргга статья.

1966—1970 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара КПСС XXIII съезда тIаьйцача пятилетка Директиваех СССР йоаккхий экономически районашка дергдараш хьагойташ йола статьяш а я кепатеха.

Тома тIа я «Дунен халкъаш», «Справочный отдел» яха разделаш.

Книжка тIа дукха карташи иллюстрацеши я.

• • •

ТОХКАМАШ ДИКА ЧАККХДАЬННАД

ЛЕНИНГРАД, 20 август. (ТАСС). Йоккхача портальни крана тIа бIаргагу йиш я цхьа керда хIама — лаьттам тIара радиоца гIолла ю кхаьалаш хьалхьаца антенна саьрг. Машина 100—150 метр гаьна йолаше а управлене пульта тIара цунна кулгалду оператор.

Ленинграде даьча тохкамаша хьахьехкар радио гIолла кулгалдеча портальни крано заводской цехашка, йорте мухьаш тIадаттаьш Iедоахаши, йоаккхий агрегаташта монтаж еча дика болх белга.

Укх шера ленинградхоша радиоуправлени системаца кийчъергьа кемаш вIашагIдохкача болх беш йола 800 тоаш хула портальни кран.

• • •

«МЕРЗА ИНДУСТРИ»

ВИЛЬНЮС, 20 август. (ТАСС). Каунасе хьалъе йолаьь специализированни завод итт эзар тоаш кондитерски изделеш арахецаш хургьа. Шоколадни конфеташ, драже, ирисаш, мармелад, зефир — ниттa хургьа предприяте ассортимент.

Пятилетка шерашка 40 процент дегIайоагIаргьа Литва «мерзача индустре» продукци.

• • •

ТАРА ХЬАЬ АВТОМАТ

ОДЕССА, 20 август. (ТАСС). Шура чуиттара эша пластмассени тара серийно арахеца йолаелай прессаш ю Одесски завод. Агрегато фе тутехе йоаъъьача полиэтиленови гранулех 10 литр чуйола сихоташ ю.

Цу тайпарча тарах шерра пайда эаргба [illegible]. Тургойле, хIаьта из кисахи металлахи лаьтта заргIа н дуллеш аттагIа а да.

• • •

МАССАНЕНА ЭША ОЕДАЛ

КРАСНОЯРСК, 20 август. (ТАСС). Красноярски геологашта кораьй металлургашта, химикашта, мехкдаьттахошта, фармацевташта, ахархошта, парфюмерашта чIоагIа эша бедал. Из ба бентонитови тоапар. Цхьатарра массехк моттиге кораьбаьб из. БIаь миллион тоаш гаргга бентонитови тоапар бялл Рыбински района Эламига Камала яхача юрта юхе. Из хьабоаккхача йоаккхий капиталовложенеш эшаргьаш.

СибарегIаш а Дальни Востока а дукха бентонит эш. МехкдаьттахоIа царех пайда эц чIоаргача скважинашта бурув тохаш, металлургаша — формовочни материал йолаш, химикаш — синтетически хIаманаш кийчъеча. ТамашийIнача топпаро ахархошта гIо дергда лаьттай структура тоеча, хIаьта парфюмерашта — кремашн паста ши хова хьаш йоагIаш хилийтара.

• • •

ГIИШЛОЙ ИНДУСТРЕ БАЗА

АШХАБАД, 20 август. (ТАСС). Хьалъаь йистеьннай республика гIишлой индустре йоккха база — гIишлошъяь деталаши конструкцеши арахеца Безмеински комбинат. Цхьан шера комбината арахецаргьа цамалшта облицовка яра, нах чубаха промышленни гIишлош хьалъяра эша 50 эзар кубически метр вIашагIъелла вышибетон.

Республика кхашка

Республика колхозийн совхозийн кхай къахьегамхой дукха да хІинца чуйнина чахкдаха дезна балхаш. Хьуьнкъам ший ханнахьа чуйнца балкха беза, хьайбашта долакъарий запас Іоаь еза, гурахьа дув аладтйш дІадегра дика кийчо е еза.

Кхашкара балхаш мишта дел хьалхейт статуправлене деннеша. 20 августе тІаккхаччам 34 эзар гектар болча майда тІара хьажкІаш чуйнца льннай, цунах хуа ерницана дІайайнарех 38 процент. ДІайайначча майдах алапел дукхагІа чуйнай Грозненски, Гудермесски, Надтеречни, Наурски районашка.

Массазарчул дукхха а хьалхагІа чуьна йолаенний укх шера алапйна йийна хьажкІаш Надтеречни, Наурски, Сунженски районашкарча бахамашка алапйна йийна 304 гектара тІара хьажкІаш чуйнцай.

6 эзар совгІа гектара тІара, вешта аьлча, дІайийнарех 22 процент хулча майда тІара чуьйнна гидуаргйш. Вовац Шелковски районан колхозашка кхейаь гидуаргий къуркъам. Укхаза хІара гектара тІара гомбий 12 центнер аьннай.

Хьуьнкъам чуэцаш дІатташехь а чуйнина тІадоагІаш шера къунхьана чІагІа лард йоллйш лаьш дукххача бахамашка. Наурски районе гурахьа дуьча алатошта планах 63 процент дальтта кийчдаь льннал. Ахашел дукхагІа майдаш кийчъель льннай Ачхой-Мартана, Грозненски, Надтеречни, кхыча цхьайолчо районий бахамашка. ХІаьта а Урус-Мартана районе гурахьа дув адиощ дІаьд деначча майдаш 37 процент мара кийчъельйш. ТІахьабус, цкутта кхсаадой а цхьа [illegible]

53 эзар гектар хинна ю Іеш [illegible] аьхай. Из аьтта совгІа ку хана аьхна ханначул гьаьнй дукхха гІа да. Цхьабакъда, Шелковской районе планах 13 процент мара хилац аьхач [illegible] бах.

Кастта чуэца болалуьйна [illegible] [illegible]а, шакхь [illegible] кхохкалургйа кхавтаро [illegible]. [illegible] цига хьуьнкъам ший ханнахьа чуйнца [illegible] чадоагІача [illegible] хьуьнкъама дика лард йоллар — иза ду тахана республика [illegible] берригача къахьегамхой коьртера дехар.

20 АВГУСТ ТІАККХОАЧАШ РЕСПУБЛИКА [illegible] СОВХОЗАШКАХЬ ЮРТБОАХАМА БАЛХАШ КХОАЧАШДАРЕ [illegible] ДЕЛАДАХ ЙОЛА

СВОДКА

(Планах проценташ [illegible])

	Чуйнца хьажкІаш	[illegible]	Ахька мах	Гурахьа [illegible]
Ачхой-Мартана	29	—	23	[illegible]
Ведана	—	[illegible]	—	[illegible]
Грозненски	54	67	31	[illegible]
Гудермесски	52	46	37	57
МалгІабика	17	[illegible]	29	29
Надтеречни	80	19	45	57
Наьсарен	0,5	—	33	20
Наурски	65	[illegible]	37	63
Ножай-Юрт	—	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Советски	—	—	[illegible]	[illegible]
Сунженски	38	8	37	42
Урус-Мартана	26	—	29	37
Шаьлга	21	—	30	43
Шелковской	36	46	12	36
г. Грозный	100	—	23	—
Деррига а республики гІолла	38	22	31	43

ТАХАНЕН ГІУЛАКХАШ

Керла обрядаш, цІейн вахаре юкъедоаладара йоккха терко ю укх тІехьарча хана республикан культура учреждене.

Цхьайолча клубашкен культура цІенашкен традици а хиннадІатеад сел йоалдечуднек мавре йодичуннен еш йола регистраци, нагирхошта эгара хьалхара паспорташ, комсомольски билеташ делар, хауакъама цІей, бер дича еш йола регистраци торжественно елга.

Дукха ха йоаццаш Первомайски станица клуба хилар цхьа моллагІа йоаца сайре. Ялхайтта шу даьннача школьникашта паспорташ делар. «Со Советски Союза гражданин ва» ахача композиццца хьайийлар сайре. Цига хьоашалгІа баьхнабар комсомола Грозненски райкома секретарь Анатолий Пеньков, райисполкома председатела заместитель В. Виноградов, милице майор А. Мухан, парткома секретарь Н. Заречный, кхыбараш.

Именинникаш сцене хьийхар. Комсомольски организаци секретара Л. Вихлянцевас дийцар эгара хьалхе паспорташ хьацаш болча нагирхоех. Милице начальника паспорташ лоаца а божихаш дІа денначул тІехьагІа пионераша дальтала бийцар укх хьацаш болча шоай боккхагІбола „новкъостий". Паспорташ дІаийцарех волча йоа Дубровис ше даь къамаьл чайхдакъдар В. Маяковски «Советски паспортах йола стихаш» а ешаш. Цул тІехьагІа концерт хилар.

Цу районе хан-ханнахьа дІа хьу дояриа ди, культпросветболхлочун ди. Иштта йола мероприяташ хул Урус-Мартана, Шелковски, Наурски районашка а кхычахьа а.

Наурски района культура ЦІагІа торжественни регистраци йир керда дезал хинна вІашагІкхетача Г. Вескиевлен З. Матвеевален.

Нусийн мари сцепа тІа бо. регистраци еш цара кулгаш цІайт райисполкома секретара Е. Пырковас. Нусийлен маршо хьаьший банкетйн зале хьок. Халхара [illegible] лоих. Нусийла мари [illegible] бовл.

Шелковски района Калиновка ахача станица клубе оаьл а дийна дІавттад даьча бера торжественно регистраци елга.

Республика культура цІеноаьшка дунихавахьа а торжественно накъбоах Советски Эскаре болх нагирхой.

Ножай - Юрта, Сунженски, Грозненски районашка хІара шера дезду къахьегама, хауакъама, культура денош [illegible]

Революционни къахьегаме традицеша нагирхошта кхетам луш йола тематически сайренаш ю Ачхой-Мартана района Катар-Юртен Шаьмин-Юртен клубашка. Цига нагирхошта къамаьлаш ду эгара хьалхарча колхозхоша, комсомольцаша, гражданскени Даьхнн тІеми доакъашхоша.

Цу тайпарча сайренаша нагирхой безам тІабохийт шоай вахар колхозни производствоца а болхлой классаца дувзаре, къахьегам дукха безабалийтаре.

Нохч-ГІалгІай культура министерства методически кабинето новкъостал ду культпросветучреждениешта керда цІейш, керда гІулакхаш, керда обрядаш вахаре юкъейоалаеш беча болха тІехь цар хьакъехьа лаьрхІа оттаеь йола сценареш кхуххьийт, кхыдола хьехамаш ду.

А. МИСЛАУРОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР культура министерствон [illegible].

ГІИШЛОШЪЕЧУН СИЙЛЕН НИКЪ

«Грозпромстрой» трестачуйоагІача СМУ-4 беш [illegible] гІа лоархІачча [illegible] гІишлошъерий бригада Хаджиев Шамсудин [illegible] цо ший крас, цуина къахьегай сийле а. Укх тІехьарча шин шера из керте латтача комплексни бригада гІишлошъерала хьинаре дакъа а лоацаш хьалдаьд 376 квартира [illegible]. Цул совгІа кхар дукха балхаш дахд кхыйола производствени объекташ хьалдаьд а.

МоллагІча участке вале а, ше йолхадечча [illegible] балха тІа хьайна латташ хьаьаргІа йоа Хаджиев. Безам кхаралаьцача балха тІа къахьегама толамаш хала атта да, — йоах цо. Даим цуина дагайоалаш хинна гІишлошъерий гонзал. Из кхаз дар дукха вІашІаьра дь цІенаш хьалдеча дакъа лоацашта ала уй- лаш са керте чура дІайолацар, аьнаш хьаьц Шамсудина. Шийна дага хьаьтар цо кхоачашдир 1949-ча шера. ГІишлошъерий гонзал Іомаю училище дийна тІехдийнна чакх а яьнкха «Алма-Атастрой» тресте каменщикала болха вода из цу шера. Ше училище Іомалар практически хадерзадеш шин шера каменщикашца болх бу из.

Шийна караГІдаьнначох кхоачамбаьш Іеш самая йоацача аІамигача саго дешгара-дешга лакхйора ший балха говзал. Из ца эзаш дисандар кулгалхоша. 1949-ча шера каменщикий бригада бригадирала балха хьожаву йоа Хаджиев. Комсомольско - нагирхой бригада яр из керте латташ яр. Цул хьалха тІехьадисачарех лоархІаш яр из бригада. Цига бригадиралла балха вена 5—6 бутт бовлавшехьа хьалха латтача мугІарашта юкъе яхар из керте латта бригада. Вокъонца вола организатор, воспитатель ше хилар дІахьежкхар Хаджиев Шамсудина.

Цхьаькха замечани йоацаш хьинаре къахьегарах ВЛКСМ ЦК Казахстана значок елар цуина. Цига тийна сийлен грамотий аьла баркалашш иттаи да. Цул совгІа цуина елар баь сом ахча преми а.

Ийс шу хьалха «Грозпромстрой» тресте балха а вена ший болх дІаболабир цо. Дуккхача шерашка ше Іоаль балха опыт новкъосташта дІалуш дукха къахьегар бригада бригадира Шамсудина. ХІанз дукха гІишлошъераш ба цо балхах кхета а баь балха тІа хьалха латташ. Царех дукхагІбараш коммунистически къахьегама ударникаш ба. Укхаза а дукха тешаш цуина Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советах официалъни сийлен грамоташ. Дукха ха йоаццаш бокха кхаь хилар цуина, из керте латтача коллективана. «Знак почета» яха орден елар Хаджиев Шамсудина. Цо дог гІоадаьйнна кхы а чІоагІагІа хьинар айяь къахьегаш ба гІишлошъераш. ХІаналехьа кхоачашьхьй из керте лоацача бригада баркІ бетта илан. Октябра денна цІей сийна итт бетта план 20-ча октябре кхоачашъе лерхІ цо. ГІишлошъераш дог тийна ба хьалханка латта дехадаш толамца кхоачашдергйлдарах.

Сурта тІа: «Грозпромстрой» треста СМУ-4 гІишлошъерий бригада бригадир Хаджиев Шамсудин.

М. Панова сурт.

ХИЙ КІЕЗИГАГІА ДЕХК...

Укх шера Наурски района Ленина цІерагІча колхоз Р. Рустамова кулгалдеча цхьоалагІча комплексни бригада чІенашна 710 гектара тІа кхедаьлар гурахьа дув [illegible]. ХІара гектара тІара юкъера дорпІаьча 27,1 центнер вІа чуйпар бригаде. ХІара гектара тІара 1965 шеначул 2,4 центнер дукхагІол планах укх шера вовхІаш хиначул 8 центнер дукхагІол хул из хьувкъам. Иштта лаьтта хьувкъам бакхла дар аьттув баьннаб лаьттиш деладара культура хиина лакхъаьъадаь. Гектара белгадо долио да дІадахача шера кІа дІаделекъеш из дІадийна дІаьннячул тІехьагІол цу бригаде хан-ханнаьа лаьтташта хий дехкайн хийнналга. КІа дІаделехьа хий чудолийташ кийчъельча участкашка хьахнина хьувкъам гектара тІара 37,5 центнер бар. Цу тайпара лакха хьувкъам ваь республике цхьаькха боахаме укх шера баьккхабац.

Укх шера из бола алаташ чуйнцачул тІехьагІа чІоагІа дІаеххал лаьттай. Аьха даьнна хІанз алаташ дІалера кийчду лаьтта чІоагІа дохьаденнал. Цулгуьа хІанз лаьттах чудолийташ хий эйлдарга хьежжа хургба тІаьвагІача шера хьувкъам а.

Р. Рустамова бригада кхашка из гІулакх укх шера мишта вІаштІехьдаьккхал хьежар тхо.

Эгара хьакха шоссей йоте гІолах уллача 41 гектар долча участке хІзар. Укх аьхки кІа чуйнцадар участкера, хІаьта гурахьа укхаза хІоадо, лерхІар а кІа да. Даьтта аьла а дайина хий деькаргдолаш харшаш а даьха лаьтта дукха ха а. ЧІоагІа докъаденна лаьтта. Цул совгІа бущ тІаьлк а йоьлленнай укхаза.

1-ча августе дола хий деха болабеннабар укх участке. Цу лаьа дохо итт сахтаьа тІа мара хий лаладац укхаш хий дехаш хиннача Магомадов ХІаровен Алхаев Валеен. Дийнахьа шин саго нерхах гектар гарга лаьтта хий тоха деза. Из де карагІдаьннадац царна. Цун бахьан да канала чу гІолла цкъаза вІалла хий Іо ца ахар.

Шоссена лехьа даьлача канала чура хий турбаш а дахха лесосашта хьаьза дага хинадар колхозой, бакъда турбаш Іоехьачул тІехьагІа ше канала чу хий дІаханачул бисар ... хьаьа кертерча канала чура колхоза лаьтташка хьаьала ханаш 524 гектара тІа хий дилла дезаш да. Бакъда из вІаштІехьдалац. ХІанз аьлча кертерча каналах 1,5 кубометр хий Іода дезача Іоахар ах мара дац. хІаьта цкьайолча хана кхы а кІезигагІа хул из. Дукхаза цу хьакъе къамаьх даьл аз Наурски хий дехача системий управлена кулгалхошна: йоад колхоза гидротехника воа. Бочкарева. — Цар луш дола жоп: «Гонахьа даьлача боахамаша шоай лоІамах дІаийду хий, хІаьта тьан-тьаьнангІа лаьлача боахамий лаьтташа кІезигагІа дІаехо» ... Боахамаша хий арГІ-арГІагІа дехкаргдолаш е из массабоча боахамий лаьтташка эшача боараме дІаххачийтара дов хІаьа дац воа. ЛаьаханЙо керте латтача Наурски хий дехача системий управлено болхлоша. Плангах гурахьа дувш йола алаташ хІаьле дезача 430 гектар лаьттах кІоарга чудолийташ хий дехха дезаш бар укхаза. ТІаьхха цу тайпара хий теха льиа лаьттош 60 гектар мара дацар.

Хий дехаре гІулакхаш бригадо а иштта ерригача колхозе а укх шера деларо лаьра колхоза кулгалхой а бехке ба. Бо кхашка хинача дийнахьа дукха ца доагІе а хий дар канал чу. хІаьта бригаде хий дехаш верригта ала саг мара вацар.

Иштта 63 гектар йолча участке хий дехаш Солныжкин Михаил Алексанов Лакоп воллар. Деікъа хана мара тха участке хий хьалхаьчадац, — йоахар цар. Канала регулировка ен вола Жуков Андрей Лукич кхоанаьнац ханнахьа укхаза хий хьацаца.

Цул совгІа аьа дезаш да укх тІехьарча хана колхоза кхашка бийсана хий дехаш ца хиннаьга, хІана аьлча бийсана цкъаьо канала чу гІохза ІоловгІа хий дукха, тІа а кхийта канал доладеш хиннаьд. Нагахьа санна кертера распределитель болча цига тІахьаша саг оттавича бийсана хий деха йиш яр кхашка. Хий дукхагІа а коагІа бийсанне.

Гурахьа алаташ дІалувш йола ха хьетІаьттай. Пулукхьа бархьаь шоай цхь тІабахийта вІаштІехьдолча иттиге хІара гектара хий тоха деза колхозхоша.

ХІанз хий дехаргдолаш планировка ен латт колхоза цхьалолча лаьтташка. Из болх беш «Чечингипроводстрой» ахача треста № 4 йола гІишлой-монтажни управление болхлой ба. Вокъонца планировка аь баьнна 1-ча сентябре 187 гектар лаьтта кийчдеь бовла беза бар уж. ХІаьта дукхаьа скреперий болаш лаь дар йоте ьнна участок 25 гектар мара яцар.

Скреперашца итт трактор йоах укхаза планировка ен. ДертгІа болх беш хьача бетта шин біаь сом ахча доаккхар укхаза боахкача трактористаша, хІаьта цхьйолча дийнахьа итт трактористо укхаза [illegible] барах даьккха ахча 233 сом мара дац. ХІанзд из мишта?

Тха колхоза кулгалхошка планировщикаш болча даькача укхаза вар цар управление начальник воа. Тупицын. Беррига болхлой гулбаь парца къамаьл деш вар кулгалхо. Парцо до къамаьлаш дольш бар колхоза кулгалхой а. Укхаза гучадаьлар трактористаша шоай алапи доалаш «хІамма» йоаккхаш хинналга, дийнахьи бусе болх бо беваш ба уж, бакъдь шоай балха метте дийнахьа саррахьа болх а бий бийсана шоай производство дІа а кхоссе станица бахеча цаха эшар доьш ахча доаккхаш хиннаб уж.

Из хьал кхы дІахо ца лотергдолаш дац. Управлено кулгалхой денкарийла ба лоацача хана цІенлаштта болх тоабе.

С. МАЙСИГОВ,
тха корр.

СВЕРДЛОВСКИ ОБЛАСТЬ. Нижнетагильски металлургически комбината коллектив 1966 шера 1 июле дена мехка эгара йоккхагІча предприятешца цхьана планированнен экономически стимулированнен керлача системага яьннай. Цул хьалхагІа баь чаккбаьккхабар бокхха кийчон болх. Воахашхоша, инженераша, техникаша, болхлоша, гІулакхерча мала гуча а яьа, балха юкъе яхийтар кхы тІа а йола производства резерваш, къоастам боллаш цІена техкар белгалдаьча доалонашка кхаьчача коллективо мехка фу лургда а цунга шийга фу кхоачаргда а. Чурча резервах пайда ийбара четах цехашка алсамдаьккхаа продукци араеннага. Хьалхарча ах шера чукъа эланел совгІа лоададь хьадьаккхад итташ эзараш тоннаш чон, болат, дІадодар лоаттарах 2013 эзар сом кхоаьа, планал совгІа 1413 эзар сом пайда баьб.

Металлургий къахьегама хьинар лакхдара бокхха миз бола стимула а социалистически яь. Цуна юкъе дакъа лоацаш ба итташ эзараш комбината болхлой. ВІаштІехьаьккхай дІадодар лохлара, продукце дикал лакхьара йола аха. Хьайийлай бригадаш, къаьст-къаьстача болхлой кхоана лицевой счеташ.

СУРТА ТІА: В. И. Левина цІерах йола Нижнетагильски металлургически комбинат.

Б. [illegible] сурт.

ТАСС фотохроника.

ПРОФСОЮЗИЙ БОКЪОНАШ ЙОАЦАЧА МЕХКА

Миссисипе конгрессменех волча цхьанне, Миссисипи ахача штата къилбаседа - малхбоалехьаре мессехх графства чудоацаш йолча ший держаний округа ахча хецар а дейаш, цкъа США викалий палате шо къамаьл деш, из хоаде вешна, ехкнйталар:

— Гаров Тьюпело — из деррига а дунен юкъйоттиг я.

Цо хьиеттел шо «ГІуладика географически хІамо», «бахьзара» теори а хьалханьккхар, шекбаракпа ше паьча городе Мейн-Стрит Глостер - роуд шоайх кхоарагя тІехйоалача юкъиги — дІа а ютте, йиъа а оагІора горизонтага кхачилаца йола юкъ цхьатарра йолгех цнашгеша а дьиа. Цу хана дена «Города гІоларча путеводителаш тІа белгалдаккхаза яхтаи шоаш «Лаьтта цІонг» хиьар.

Баккъдар аьча хьиеттел эгара дукхарІа шоай горой езарагца а муІараьхт ду ва бегашта мара балаш ца хилара. Цхьабакъда, царех хІаравар бокъонда тешаш ва Тьюпеле, цхьакъа йисгерча, плакта тІарча йоазена малхара, биккъала а ВІашагІкхийттача Штатий «Къулбехьа эгара прогрессивнегІа йола город» хиларах.

Укх шера біаьстта «Тьюпела дейли джорнал» ахача газета тІа арьаьлар цах йешбоаха бакъдарша тІалола статьи. Хьинар фу хьача шийх дІахетача гомахьарча вайоналла а тІехьа 150 эзар саг вахача цу городе 60-ча шерашка бо бух боаш хилар цхьана хьайначча Даллас, Хьюстон, Форт-Уорт санна йолча Техаса башка дика тешнача городашкарчу дукхагІа, а иштта цхьана хьайначча Нью-Йорка штата Нью-Йорк, Буффало, кхьяраш санна йолча доаркІамегІарча юкъоттигашкарчул дукхагІа, е юха а цхьана хьайначча США юкъерча Малхбузехьарча Чикаго, Цинциннати, Канзассити, Сен-Луиса. Кливленде кхача а дукхача кхача а горозашкарчул дукхагІа легалона хинал!

Хетам йола тамаш атта йоалалу: Вьетнаме тІемо къонь хІизара бе хилаьтехьа Къилбаседен къахнача индустриальни центрий промышленноста предприятеш дІакъяндар, хІаьта царех цхьа дакъа масса а хана къулбехь а лохар. Цига коммполе тІахтагІ вІаштІехь дувлар белхлошта эксплуатаци ярта четах шоай пайдаш алсамлахь.

Тхо Тьюпела общественни вахара лух тІа доахаш хинна Гарри Мартин община деклахаухоа фонда председатель ва.

— Са деш — промышленность гороле чуудига да, — даьхар цо тха вІашагІкхийттача хана.

Ший тезам балар цо доаш чоахане доацача дешаша: «Тхо кхоачанде гІерт». Цхьабакъда, пластика еча завода урагІа йохаш латта корпус цо хьахьуккхаш цо ший дагтехьара хьайийлар тхода ший «производства къайлевали».

— Фабрика гороле чуохар дукха тхо доаш а кІоно зе кийча да...

аьла водаьелар Мартин. — Гой. масала, мебели эш пластика еш хургйола «Реляйенс Пенилайт» ахча фабрика. Тхапига ший завод хилийта кампани раьза хилийтар дукха графства ІаьдІалаша арахийцаь деррига графства рузкьа каралоашаша а дилла йола 2 миллион доллара бохьаш. Кхьача дешаша аьча — фунимагІа - воллагІа хинна а цхьа хІана хуле, деррига шел хинна да-нем налогаш тешкарий четах дІататья дезаш ва. Бохаш еха ийиа ахча даьтта вщарга. цІенаш хьалдарга, оборудовани эщарга дахар.

— Иштача гІулакхаш. — йоах Мартина водеа а. — дІадахаш цхьанкха хІама а доахаш, арендни мехи коммунальни гІулакхашка долар мара теха а ца дезаш, біарча завод дІаьхоач компанега. Цу тІа а ала дезаш да водопровода, канализацие, вхьча службаь проектирование ярга додар — цунах хула деррига а 20 эзар доллар—тхойнига валед хьелла фирма раьза хиларах цуна совгІата оаха луш хилар. Цул совгІа, масе а хана тха аьттув хилар укхазарча болхлой низ лакха овсеоле, цуьа продукци дІалодар эгара кІезигагІа а долаш, далье. лакха пайдаш а хулаш арахецалуш хилар. Цхьан дешаца аьча, укхаза оаха балха алапи тел біарччача дийнахьа деррига низаш дизад дІателавах...

Гарри Мартина лерхІача «хьаза низаш дІателарах» «хьулакка йола эксплуатация» аьле цІи йоах Миссисипи ахача штата профсоюзий советта председатела Клад Рамзейс.

Профсоюзаш гонза а Миссисипе, хІаьта уж хьахулашехь а цабакъа йоае а гІерт, хІана аьлча балха тагах боалха низ на соцаш дІаІурдаш хилара дукхаьа хульвахенаш кхайкае уж гІертаддаь, — доаха Клад Рамзейс, хІаьта цхьаннена гІехьа вош доаладеш масалаш а кхуал. Доала тІа латтараша къахьегамхой организаценна дукхал доаттабу къоосал дІа а хьувккхаш.

Из за профактивисташта тІагІертал хилар а, куклуксклановцаш летал хилар а, расашта юкъе мостагІал хьалхьелош хилар а, балхара дІабракаш хилар а. ЙІаькхача хана судебни волобита делаеш хилар а, штата ІаьдІалашкара... цхьанна а хана хІана йий аьнна ца телаш йола профпропаганда яра дицелеш йиенга, дІадезаш хилар а. вепайозон организа доаттабу Іоавкъам а, хІаьта юхера а, балхлой профсоюзашка ца ахийта лаьрхІа «къахьега йолча бокъонах» доли закон доале долча штата доаьхж доаала атмосфера ше а.

— Предприниматалаша шоаш дер дукхагІча хана цхьалхагІа ду, — доаха Рамзейс, — цанде профорганизаторш ца болхнаге а цига кхоач цІа эма юкъера ахча деннача банка виилл. Цо ше дена гІухаах лечкъадаш: профсоюзе воле бе белх бовлаш нусалла хьо, хІаьта тІаккха... Сага хьанга дийзха ва. ХІаьта ваганьа санна цо хІалак хинна ферейро (уж вэараш ух промышленностеТ), вале? Из кийча ва дІа ца ваккхийтар дукха профсоюз йолиш а гІойшна, говро санна, болх бе. Кхаьнахьа — хІета а вета а. Уж массе хаьа а балхаш дукхагІа ба. Цулукхьа. йист а ца хулаш, доала а хІана лой нар...

Мастера Мартина кашпи саналкъа юкъ беш я, города улицашка голаш а етташ, Тьюпелоа говахьарча наькъашка го а туасаш. Цига яла йоккхий йоаца заводаш, бакьаш тега фабрикаш. Царех дукхагІьараш мостара, юрташта юкъе яла, шоашта балхлой мна чІоагІагІа тІахоттар дукха. Дукха лера тІера яа тха «тил»:

— «Ронуал мануфекчуринг», Станко - инструментальни завод. 400 саг. Профсоюз яц. «Бли бела». Спецбарзкъаш, блузаш тег. 550 саг. Профсоюз яц. «Гантаун слакс», салофбаракъаш, хачеш. 450 саг. «Хафтер Садлера» — пиджакаш, костюмаш. 350 саг. «Варона» — кочамаш. Біаь совгІа саг. Профсоюзаш цхьаннахьа а...

Тхо хиначча «Хантер Салдера». «Варонас» эгара хьалхагІа а нецпоакх баракъаш тегар автомат саг на саха хьуазаша ва вовлийтача корзагІбаьнна чехка беча балхо.

Деррига совлена дІача хьувна вІалахара нокъа долх тхо. Царех хІараиета йодача секундах шера фелалсе сахьаташ хуз, — дьжхар «Варонай» управляюще Роберт Давенпорта.

Шинна а фабрике віалашта деча басарехи еттача химикатехи йоагІача садукъача хьаже къамаргаш кІахьюю, біаргаш Іувжалу, цхьабакъда, къахьегам лорабара общественни инспекторашта бувлаш а кезабаш. Шиннa а предприяте балхлой кхал нахьа алаш цар нью-йоркски йийа рийчул цкъан алазоен-шочка долагІа да. Цхьабакъда, шакхе а управляюща тхо теша гІертар цярна профсоюзаш мовш ца хиларах. Цар бокъонда шоашта доала хІана дика а доле, къахьегамхошта шоашта а уж хилар лоаш а доацала. «Хантер Садлерерча» Хайнес Даниела могайора дал цукта латта бокхлон шоайда вІаший «гарга» дилара теори. Р. Давенпорта дукхьила хьайоахар: «Профсоюза иштта доал дайтаргаш».

Къахьегамхой вІашагІкъоастабаь, кхеробаь, вІаштІехьа а баьлия цхьа бакъаш а шоай бокъонаш лорае хьалъетта йиш йоацаш хиача иштта «хоал де» йиш я вІалла къайле а кхахьаар управляющеца, хІанз делаш дола хьал геттара лертІа доага а лерхІаш.

— 1965 шера сентябрь бетта тІа фирма ер фабрика ейпача хана 200 совгІа саг вар укхаза. Оаха, уж берригаш дІа а баьха, реконструкцига чакхъаьккхар, хІаьта цул тІехьагІа цхьаьнца болхло-кхалсаг хьайие а доллар. ХІанз тхацига 115 саг ва.

— Юхебисараш?

— Цар бе болх ца хиларах дола пособи ийцад... — аьлар Давенпорта, балаиаш хьал а аа.

Болхло-кхалсаг памогаш хуле, — хьалхара кІира пособи а доаташ улдаш дакха дола. Берах хиларахи бер дарахи йола отпуск? Ялх бутт баьннача тІехьагІа, цхьабакъда алапи а доацаш.

— Шин кІиранна йола отпуск ухе шера стаж йолча болхлоша ийм тхацига, хІаьта цу ханнаша — кІира, — аьлар тхога Х. Даниела. делкъийта хІана йиача тІехьагІа увзача сигарах кІур а боахаш.— Фабрика шера шозза — аьхки лаьн — дІахьоаа оаха, беррига цхьан хана сакъерйитар дукха. ХІаьта шоллагІа кІира ца доагІ ракита фу хуз? Оаха царна, алаш ца далар мара, кхы хІама дац.

«Хантер Садлерос» памогаш хилача алапи дулга дикал администраци «дог диа» хиларах тийна да. Деррига а лерхІашдар цаІ да: болхлой ница четах кхедаь хІара доллар — из лаьнта хулча пайда доллар. Цхьа баьан а дукхьле эар дІапоапаш [illegible] тайпара йола къахьегамай [illegible] вІашй юкъерча гІулакхий [illegible] принцип («алхха профсоюзаш [illegible] ла йолалаь»—мукІерал кир г. [illegible] лантерча воваш волча бизнесмена). Тьюпелох йоалла оамах хинна Іац. «Хантер Саллера»—шаьк цехаш Миссисипе, Алабаме, Джорджие гІолла дІа-са йоаржалча «Оскфорд компанеш» 31 фабриках цаІ мара яц. «Варона» а ерригача Къулбехьа гІолла дІаяьржача «Генри Сойгаа» ахача фирма 13 предприятех цаІ мара яц.

«Варона» ахача фабрика цехе чувоаллача хьалтехьа йоалл «Болхлой ина—Къулбехьа ше цаІ мара йовча ваь капитал». Ийса белгалдаькъ. Цхьабакъда, юхьве тІатола коагІа «Къаьстам бовцаш эксплуатаци ю...» яха дешаш.

Из ба а ба тІехпайдаш дахар дукьа шоай капиталаш американски Къулбехьа, боссаша профсоюзаш законе йоацаш хилар дІакхайкадаьча мехка дІаувийта монополисташ тІаувза керттера кхаъ.

Г. КУЗНЕЦОВ.
(АПН).

г. Тьюпело,
штат Миссисипи, США.

«СЕРДАЛО»

ШИНАР, 23 август, 1966 шу.

Дешара шу долалуш московски «Физэлектроприбор» яхача заводо арахец школашта йолча «лингофони кабинетий» хьалхара партш. Цига цIи йоаккхаш а довзол дешьара моттаи Iомадара йолча приборий комплекс. Цунна юкъе йолх цу магнитофон, усилителаш, 42 дешархочо вахрIа дистанционни бувзама аппарат.

СУРТА ТIА: сбоерщикаш В. А. Воробейн (аьрдехьа) В. Д. Вихрова лингофонии кабинета управление пулье вIашт!ехьлаьккха нийсъеш боах.

В. Кунова сурт.

ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА РЕСПУБЛИКАНСКИ КОМИТЕТЕ

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитет хьежар советски района колховашка доахан дебалеча долча цIенхашттарча кхоачамбоалараш.

Колхозийн юрта боахама районни производственни управленей [illegible] кхоачамбоалаш [illegible] дIа[illegible] а уж дикаеа [illegible] долча [illegible] гIулакх укх [illegible] [illegible] гIеш бахьаш [illegible] дIеш йенгденнад доахан.

[illegible] хьайбай боахам [illegible] комитеттарех корсеара [illegible] да: даккаш бола доахан [illegible] хьувкъаш хилар, уж ду[illegible] доьлга, боалаш [illegible] гIула[illegible] доахан дукъаш [illegible] ухейтилга.

Къона доахан кIеанта [illegible] хилараш дахна [illegible] Iахоа [illegible] района колховашка [illegible] дисаI 166 эзар сом [illegible] шурех дукхи, цул «[illegible]» яхача колхоза (председатель нов. Мусаев) — [illegible] эзар сома, Ленина цIерахча [illegible] нов. [illegible] — 85,6 эзар сома, [illegible] колхозе (председатель [illegible]) — 26,8 эзар сома.

[illegible] боахамашка искусственни осеменаци [illegible] кхоачамбоалаш общественни хьайбаш доахана къона [illegible] вIашт!ехьалаьккхарехн [illegible]. [illegible] доахана 26 [illegible] [illegible] 32 чIоагIа гIелденна да. Iаьсий лепадеранта цар [illegible] къона доагIар ду цар леладача Iаьсашта тIаьхийттача духхахи уж дерстахиларахи доацаш.

Тесса йита я доханан еш йола зоотехнически бухгалтерски учет, цу гIулакха новкъостал ду лечиъорашта.

Боахана доал ца дар. Доахан дебадеш бола болх ва вIашт!ехьлаьккхар, доахаI тIара ца доалаш лерадарен доахан Iахара дукъаш хилар дIалаьккхарех хьакъехьа де доагIа гIулакхаш ца дар, учет тесса йитар мегийтарг ца хилар цIенхаштта дIахайтид халкъа тIахьожама комитета «Серда бахар» яхача колхоза председателга нов. Мусаевга, Ленина цIерахча колхоза председателга нов. [illegible] XX-ча партсъезда цIерахча колхоза председателга нов. Юсуповга, Орджоникидзе цIерахча колхоза председателга нов. Ахмадовга. Доахан дебалара йоагIа 1966 шара план кхоачашъергьа аьнна цар тенна доц теркалдир.

Юрта бахама районни производственни управлене кулгалхой [illegible] Бетергараев, Арсалукаев, Мунаев цIенхаштта, бахатоххаме оаш йоагIаш бар доахан дебалара [illegible] цар кхоачамбоалаш кулгаI ца дар бахьан дошьни фермашка беш бола зоотехнически а ветеринарни а балх тесса битарахи, цхьабакъда тIахьачула тIехьагIа гулдалар цар цхьадола кхоачамбоалараш дIадаьха хилари доахан Iахара дукъи хилар дIадаккхара, доахан кIеанга дойтара, колховашка племенной болх тебара хIайкъаша гIулакхаш дош хилари бахьан долаш из доиш вIеджане айицдаь кхоачамбоалаш хьакъ- хIар комитете.

Советски района колховашта новкъостал хертан фермашкара племенной балх тоабари искусственни осеменени вIашт!ехьикхара аьнна Аргунски госплемстанце директора нов. Яцова бъ хоаи терхалбеш хьайдар.

Халкъа тIахьожама районни комитетаи группашта тIадилхI доахан дебадара плашаш кхоачашъдра, хьайбашка хьожаш, парча гIулакх деш, уж кхоабаш зоотехнически ветеринарни бекъедаш ледара, из бахьан колхозий кулгалхой специалистий бола [illegible] дахбара ха[illegible] [illegible].

...

«Грозпромстрой» [illegible] [illegible] — монтажни [illegible] (начальник нов. Шалыкова, кертера инженер нов. [illegible]) кхоачамбоаллаш дац. Наьсарен чухьшкхача тракотажа фабрика хьалъера балхаш. 1 [illegible] кхоачаш дIалахийтар [illegible] сом — сметни махка 52 процента дац. Укх шера кхоачарна из шера плана 750 эзар сом дIадаьккха [illegible] дIадахийтар [illegible] сом — 25,3 процент [illegible] дац. ВорхI бетта план 58 процента кхоачашъйина. Къаьстта [illegible] очистни сооружени, [illegible] кIенош, культурно-бытовой объекташ хьалъеш ду балхаш.

ГIишлош хьалъехь кхоачамбоалаш долаш хилар [illegible] бахьан да боахк организационно-технически бедаш дола хиш. ГIишлонхьалъеш квалифицированни йолча кадарашца Iаламихьаш. Вола ка беш сайна [illegible] бахлоаш механизацей [illegible] гIулакх Iоах. Цхьан боалхлочун [illegible] работник ах шера [illegible] цу [illegible] [illegible] 25 процент лахьдоалаш.

Генеральни подрядчике — СМУ № 11 — оттаьц субподряд [illegible] организацешши [illegible] [illegible] тесш йола график. «Грозпромстрой» треста кулгалхоша (нов. Сидоров Онищенко) ледара тIахьожам леаттабу фабрика хьалъяра дикадза эргIоацача гIишлошъеча материалашца Iалашьяц из бокха лоархIам бола объект, № 11 йолча гIишлошъеча-монтажни управленена деагIаш кола новкъостал дьцац не гIишло хьалъеш хьеча къа дикагIа вIашт!ехьдаьккхара, пачхьалкхени производственни дисциплина чIоагIъяра, техникех дикагIа пайда эцара. Заказчико—Наьсарен фабрика (директор нов. Колоев) — ледара лелаю гIишло хьалъяра а цун дикала а еш йола технически надзор, цкъ доагIар хьадеъаш браководелашхара.

Наьсарен фабрика хьалъяра план кхоачаш ца ярах, къахьегаш вIашт!ехьбаьккха тоабарен гIишлошъяра-монтажни балхаш дикагIа даран де доагIа гIулакхаш ца дарах, ца иль балхаш доал аьнна ледарах халкъа тIахьожама комитете выговор яьI № 11 йолча гIишлошъяра-монтажни управлене начальника нов. Шадыжевнен кертторча инженера нов. Зинченкоаца.

Наьсарен чухь юкхеча трикотажа фабрика производственни мощносташ (басар деча цехагара дIаоахеча) 1966 шера декабре эксплуатаце дIалар Iалашдергдола гIулакхаш деш да аьнна «Грозпромстрой» треста управляющи нов. Сидорова дика деш теркалдаь хьайнцад.

Халкъа тIахьожама комитето Наьсарен фабрика директор нов. Колоев декхарийла ваьъ технически надзора служба чIоагIъе, очистка сооружений балхаш чакхдахара, фабрика инженерно-технически персоналана комплектоваце яра кхы тIа эвача ассигнованех дола доьи къоастаде, цуски вай минимума гIишлошъяра - монтажни балхий график оттае.

КПСС ЦК майски Пленума решенеш — вахаре!

ДУГА КХЕДАРА — ДУКХАГIА ТЕРКО

ЛОАРХIАМЕ проблема я вай республика хьалашка дуга дацахар, из къоастае ма. Специалистана дьича наукъIанех ихо шера плана кхоачашъеча хана дуга дIалуьш долча хий дехнача дьттай системаш яхийта а из культура дукхагIа дукхагIа лацхара а йоккхий тороны а республикин. Вайшита дукха да из, хьажаIаш, къобала культураш дIаера кIеанта пайдаме дола дурем ушалаш Iелеи дьтташ, бахьна цу дьттташка дика хьункъ дуга. Дуга делалеча вай къахьегамхой оьшуо хьахьоих, цу дьттташка гектара тIара 40 — 50 центнерал кIеннтагIа доцшаш дуга даккха Iиш хилар.

Дахча доархIамана хьалхьоих, кхьалаша мелиоративни гIулакхаш хила 1970 шу тIаккхачан дуга дуьш дола дьттта 15 эзар гектарага кхоачаш дукхагIа хилийта Iиш хилар, хIаьта 1980 шу тIаккхачан — 30 эзар гектар. Республике хIанчехьа а дIадолалаьа дуга дIадера дьтто кийчлара балхаш. ДIадоха 1965 шера 2,7 эзар гектара тIа дIадийра дуга. хIаьта укх 1966 шера 3 эзар гектарах совгIа. Бахьа дуга дIадийнача дьттах дика доккха дакъа Iаламе ше хьахина. инженерии кийчъа йоаца дуга дIалуш моттиг Iалаие ше хьахина, инженерии кийчъа йоаца дуга дIадуш моттиг а. ХIана а кIеанта пайда эц дуга дукхагIа хьункъийтара йолча торонех. ХIана а ледара хьувкъалу дуга, гектара тIара 35 центнер мара ацкхац: цхьан центнера цийта дIабоза мах 16 сом ба. Из кIеанга хьункъам хилара бахьан инженерни кийч ца заьча а но нийсташ дахча а дьттташка из дIадийна хилар да.

Инженерни системаш дуга дIадера шаръеш нийсъеча хана дукхача дьттъе дьттан гуьуса тIаа лорабаш, из бахьан долаш дIадийна дуга мадоагтIара хьункъац, хIаьта бахьачийн юхагттаргабац дуга дIадера керда хьача инженерни системашка из тIоа, севообороташ нийса леладац, кхаь шера вIашта цхьан моттиге дIалуь дуга. хIара шера дIалуь ца баьсри хьача ардьта.

Дуга лахара дьтта Iалаьдаргта кIеанта эха удобренеш. Масала, дIадахьча 1965 шера дуга дуьш йоача «Степной» яхача совхозо гектара тIа 4,3 центнер мара ацкхар Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхозе — 2,8 центнер, хIаьта дуга дIалуьча боахамашка вIаха а ацкхар минеральни удобренеш.

ТIаккха цу боахамашка кIеанта терко ю цу чIоагIа хьункъам, пайдана а бошка мох белаш а йолча цу культура. Дуга лоаладита дIалу оттабаьча вахагIа, къаьстта из дуга кIеанта дахуьш долча боахамашца.

«Ялата кхьйала ворбоахама культураш дукха а технически а кхара дьттай мелиорацешера легIайоаларах» КПСС ЦК майски Пленумо бъ сецан чакхбаьккхаш ше аьнна 1966 шера 24 июне КПСС Нохч - ГIалгIай обкомо тIайдича гIулакхашна когъе аьнна Гулермесски района «Степной» яхача совхозе 1966 шера шоалагIча кварталие 200 гектара йиьлагIча кварталие 800 гектара йола дуга дIалера хий дукхача дьттай систем кийчъе ею. Шелковски района «Красный пахарь» колхозе Сулу-Чубутлински системе 111 гектар худа дуга дIалуь участок кийчъе. Гулермесски дуга дуьча системо 130 эзар сом дIалохийташ, шелковски районо «Коммунизмага бода никъ» яхача колхозе 1,3 эзар сом дIалохийташ проектно-изыскательни балхаш де лоаь аьнна.

Укх шера плана Нохч - ГIалгIай АССР-а юрта боахама министерства колхозашкеи совхозашкеи 2,55 эзар гектар дуга дIале а цу дьттара 8150 тонна вешта аьхча гектара тIара юкъера лоархIаш 32 центнер дуга даккха а лаьрIад.

Дуга дIалуьча дерригача дьттах 1098 гектар инженерни сеть дIале делаженнача хана кхы тIа йолча дьтта дIалуь дуга. дуга а 200 гектар инженерни сеть йола дьтта кийчде дерхIаш дар. хIаьта кхелисача 1252 гектар дьттта инженерни хий дехил сеть йоацача участкашка дIадийсе ялоьхIад.

Дуга кертерча дакъе дIалуь Гулермесски Шелковски районий боахамашка «Степной», «Гулермесский» яхача совхозашка, «Октябра 40 шу», «Красный пахарь», «Коминтерн» яхача колхозашка. Дуга дIалоле хьоща 1600 тонн кхон 750 тонн минеральни удобренеш йоалаш.

Мелиоративни дуга чуяхе техника из точаш бахьан долаш дуга дIалуьча боахамий вIаштIехьалаь кхичахи культуре дIае, хий дила, къаьстта из хан ... чуяца. ДIадахача шера «Степной» яхача совхозе из буьт саьгIа баьхкхаш дуга чуйина ца доалаш. ТIаккха цу гIулакхо йоаш хилийтанар хьайIадоагIача шера дуга дIалоэр дьтта кийчде, планировка а цхьалола гIулакхаш а до. КIеанагIа ню я бехамаш ц ш 9 бульдозер. 13 скрейпер, кхо дIа-чуха доарийту 15 машин, 15 дуга чуяца комбайн. чхьерх дуга лIезу 5 машин, кхыйола техника.

Дуга лелалера хьажаIа йола бригадашн механизированни звеноиш яхкай совхозашкен бахьаеш. Укх шера вIамагIтехай дуга хьалу 20 звено, царех 10 «Степной» яхача совхозе а те хаьи.

1965 шера «Степной» яхача совхозе дIалайнадар 1120 гектар дуга. Царех 640 гектар мара чуяхана. Цу тIара хьаккхар 39936 центнер дуга вешта аьхча гектара тIара 47 центнер. Царах 10000 центнер мара йоцаш совхозе пачхалкъана дIалехьар 15077 центнер дуга. Дуга хааккхаре дIалаьда дорвнга а 613000 сом. хIаьта цхьолой хьаьхIа чуйнха дуга 1 миллион 103 эзар сом цIа болаш хилар. Совхозага кхьачар цIена доход 407 эзар сом. Цхьнах ихоа центнер дуга хааккхарга 19 сом 96 кепеги дIалаьха хилар нетта хIатар 16 сом 66 капеги. Совхоза дугах кхачча рентабельность 44,5 процент хилар.

1966 шера пескIенне начахьлийнечиъ дуга бостовна план 105 процент кхоачашйина, фактически дIалена дуга 20460 центнер хилар.

ДIадахача шера 2653 гектарах кIираме тIара 36,8 центнер дуга дахкхар шинчьова лаьргIач. Дуга дIалийладар 9 районе. Дуга мгара дукхагIа хьийгьар Наурски района боахамашка — 212 гектарах хIорийн тIара 44 центнер ялкхар. Гулермесски районе — 1403 гектарах хIоранна тIара 36 центнер. Дуга мгара кIезигагIа хьийгьар Грозненски Шали районий боахамашка — гектара тIара 25 центнер мара яцкхар шига.

Республике хIанз чIоагIа кIезига хьункъ дуга. Цул кхоттеричарех кхаь бахьан ца боалаш кулгалхойна цу чIоагIа хьункъачен бокха пайда лун йолчен культура йоагIаш йола терко ца яр.

Керттерча дакъе дуга дIахийр инженерни йоацача система тIа, хий хаииаьа а хила а кийчдаш йолаш, хIаьта цу и культураш а минеральни удобренеш.

Дуга чуйнча керттерча дакъе кулгалца, из бахьан долаш ж чуяхара хаааш тоьнойхийр, пун хьуьнгхаш лахбора, чаьцсой дьохIа кIезигагIа тIадаьр дуга.

Дуга дIалуь инженерни системаш дика ца хилар бахьан долаш «Степной» яхача совхозе чолай хаинаьа йо йош кхаьн агротехнически балхаш.

Керда хьаьь инженерни системаш хадалла бригадашуьн мотоштан дIаелаш-чоагIалн, хIаьта боалаша шой бола оросительни сооруженеш дола ма леш а лацар хаьлдьмара хий лерттIа дIалахийтара новкъьдле ю. хIаьта кIаладац доал йоархIаш тIалаьда моттиг а хила дIелот.

Системаш лаха а планировка а а ыьостлаш дола дьтта кхьаи — нийн шеда а кхы дукхагIйолча хана а пайда ца оаш дуь. Масала, дуга дIалера системаш Кидлара «Степной» яхача совхозе къоастана дьтта пайда ца оаш улла из дукхагIа шу да.

Ханнаха хий [illegible], агротехника лаьхила дьтта кийчдаран тийша да керттерча дакъе дуга хьувкъьар, хIаьта из ирдIахьа чуяцар пасен кIезигагIа лоархIам болаш дац. Бокха лоархIам болаш да севооборотех нийса лелар а. Севооборотех карасраьтара керттера хана дьтт сбросной сеть болх ю беш хиларах. Дугал хьалха юхн йола кхьагIйола культураш вIашагIаутч йийна бобовш ва болча баьцлий культураш а. Царех тIаьха хIанна дуга 60 центнерага кхоачаш зеб.

Дуга дIалуьш дола дьтта кийчдеча керттера дар да из нийса еш 20 — 25 сантиметр кIоарга предплужникаш йолча юхарна ахар. БIаьсти из дьтта ихаоах, бсарх цIенду, лискова ж еш кIаьлду, дьтта дIаннйсду тIера. Рядовой сеялкаш дIалув дуга. 1,5 — 2,0 сантиметр кIоарга дьттагIа Iечу а дехийташ. Массанахьа фийгаш дукхала цхьатарра хургдолаш дIало лела ю, тIаккха нийлхален листалеш цхьатарра долаш хьатIадоалл дуга. Цитта цхьаттара хьатIалаьна дуга Iодажара дика дуьла оттаду. ДукхагIча дакъе дуга дIалув апрель кхоачалуча хана а май бутт балалуш. Гектара тIа 100 — 180 килограмм боарам болаш дIалув дуга, фийгий доалаган дикалгек хьежна хуа ю. Удобренеш чIоагIа тIаьпаш культура я дуга, органически а минеральни а удобренеш йоаж дуга дIалелеьа хьалха. Минеральни удобренеш азоти фосфори 60 — 90 килограмм, кали окись. 40—60 килограмм. Цул совгIа цхьа—шозза подкормка ю из хьатIалаьниначул тIехьагIа.

Дуга хIаьийначул тIехьагIа доацача хана 3 — 4-за хий дуйним хилча из мгара дикагIа йола результаташ ду. хIаьта дукхагIа чуэеп дуга зерига тIадьннача хана. Ккай тIара хий дIалохийт фийгаш чIоагIдала кхоадаленнача хана. Хих дерттIа пайда ялрга хьежна хьуенъ дуга. Хий чIоагIа эш цунна.

Кинаш тIара баьццара бос бан болалу дуга из кхачадолаелча. ТIаккха из чуяца долале дела кхач-кхаьччара.

Механизированни способах дуга чуяца долале мегаргда из 75 процент кхаьчача хана. Цу хана чаш тIуьлал 60 — 70 процентн фийгаш — 22 — 24 процентн хуа.

Дуга чIоагIа хьуункъаш культура хиларех бахьанна хургда тIаьа кхаьда а болаш. лефальа йилла кIийле а йолаш стационарни хьаттан Iичи. Уж дуга цIенъеча, из [illegible], тIаьрттача механизаци, автоматически хадаккха Iалашье ея. Дуга лелоеча боахамашка Гулермесски района «Степной» яхача совхозе санна хинц лела дадла хIана я.

Хий лехнаш кхем культура ю хиларах тарра дугана новкъа хилац йоцъал оттар, мехаш хьежар, кхьадела Iалама ю хьалаш. Тайп-тайпанча дьттташка хьахулаш а дика хьувкъаш а культура я из.

Х. АРСАНУКАЕВ,
агроном.

ВАЙ РЕСПУБЛИКЕ цхьа миллион 250 эзар гектар юртбоахама дьгIенаш я. Дуккхьал орий бьцаш тIаьхьена цонаш 111.1 эзар гектар я, хIаьта дьгIенаш — 698,2 эзар гектар. Бринга йолаш йолча дьгIенех лоачаш дьгIенаш 261 эзар гектар. хIаьта шьарача аре бурунин араш 350 эзар гектар гектта я.

Цу цифраша хьахьоех орий бошаш тIаюлача дьгIенашнарча доаькъарна хьайбай боахам Iалашбара вай республика дика бала хилар. Нийса йолча мечашен дьгIенашен хьайбай боахама шертта доакъар дургад цар тIа доахан доаладе йиш а хургьяр. ХIаьта а республика колхозашки совхозашки кхоачамхилаьа доакъар доацаш а хул хIара шера. Цонаш во хилар бахьан долаш орий баьцаш тIаювлача цонашкара вай хьаргха йол деррига гIеначча доакъара балансе 20 процент мара яц. ДьгIенаш цонаши во хиларах охьача дьттай дукхагIа долча дакъа тIа доакъара культураш дIае еши хул вай.

Кошк дахкийра, хий республике [illegible] ца охьаш деш ала тIаш кхеле мегарголай дьттташ. ХIаьта а укх тIехкъарча шерашка охьаш леча дьттай кхоалагIа дакъа къоастадаьа ца доалаш доакъара культураш дIаера дIнъвстаьт.

ХIаний Iалама дьгIенаш селла во, миштта деоргла хIана эттача цу хьала кIаллара?

Iалама доакъара дьгIенаш укх шер во хилара мтара хьалхара бахьан. Iалама дешнача мах бъ вартнорапа из доакъар теркал ца дар. орий баьцаш тIаювла цонаши дьгIенаши тесса летар дЯ. Цул совгIа ца доагIаше а дьгIенашта дикагIа доза дьтта а еш. Хьаьаргь вай Наурски Шелковски районий мтара йIаьхийгIа йола дьгIеней фойх. ТIехкъарча шерашка цу районашка дукха дийбал доахан, хIаьта харбашка юкъе дIайийча цхьан шера хьахула тайп-тайпара баьцаши дIае дукха дьтта аьхах. Из бахьан бурунин дьгIенаш кIеангъелар. Кхоачаш ба, 1951 шера хиначуьна нийсахча укх шера республика шаьрача арарча дьгIеннй цхьан гектара тIа даьа доахан цхьан ахалеи жоалеи дукхагIа да аьча. Укх шера санна продуктивность а хилча Наурски района дьгIеннй цхьан гектара тIа 0,7 хIаьта Шелковски районе 0,5 устагIа боажабе мегарба, хIаьта укхаш йоаза дукхагIа доажу.

ТIехкъарча кхийтта шера шаьрача арарча районашка бораш боахаш дукха хойтар дешадараха майдаш тиайна цхьа кха хIана ца лахонь 5790 гектар дукхагIа хинна гIуш йола дьттта, хIаьта тохкаьн дьгIенаш Наурски районе 60 процента Шелковски — 80 процента я.

Цу зоне орий баьцаш тIаювлача цоний продуктивность мессала санна. хIара гектара тIера 4 — 5 центнерал совгIа хилаш. Iаьлайхто дукха участкаш я цхьан гектара тIара 2 центнер мара йол ца йоалаш, иноче шьарача арений зоне хIара устагIена Iаша нормах кхоъ центнер Iадатъе езача 70 — 80 килограмм мара йол Iалашьяц, хIаьта битгъа хьеаса бола тIа дола гремениски фух дола маьлара из кхоачамхилаш доакъар доацаш хул. Цудуьа техкъарча шерашка кIеанга хеб ла, тха а кIенигденнаь.

Бурунин арешкарча шоай тайпарча хьалаша тере хилийтац дьгIенаш тоаяра балхаш де, хIана аьнча дукхагIа дола бурунин дьттташ оацаш де пайдаиаш. Цхьа бахьан ала мегаргдолча дьттан тIа цхьа дIайийча цхьан шера хьахула доакъара культураш ю, дукхагIдолча дакъе гурадаь дуь раьд, сушана, магара, хьыраш.

1965 шера 14494 гектар цонаши 18459 гектар дьгIенаши тIера тоаьяр. Цу дерригача дьттах 30403 гектара тIа мгъа дIайийча цхьан шера хулеи оорйн баьцаш дIатIайийнар.

1966 шера орий баьцаш тIаювла 35092 гектар цонаш тоаяра ю дела гIулакхаш белгалдаь, цу дакъе 31937 гектара тIа кхы а баьцаш дIагIа а мергIолаш.

Орий баьцаш хьахула дьгIенаш тоаяра деча балхашта дукха средствнаш хьахен пачхьалкхено. Цитта, укх шера 180 эзар сом хьожадаь. Царех Шелковской района 94 эзар сом, Шали района совхозашта 68 эзар сом, Урус - Мартана района 18 эзар сом хьожадаь.

Цул совгIа кIотаргаш тIаьнена дьттташ йукъаьахарал дохьере дарах экономическа мелача колхозашта Госбюджета средствий чотах 189 эзар сом новкъостал леннад. Уж средстваш нийса дIасахх мероприятеш кхоачайъе ю, мтара хьалха дьтта рационально вIаштIехьалаьккхар. мелиораци яра средстваш дIалхийтар, минеральни удобренеш тоесир. бьлех пайда эцара нийса вIаштIехьдаьккхар. хIаьта мгара лоаргIамерца ноний - дьгIеннй бьлий семеноводства система тоаяра вIаштIехьалаьккхара да.

Вай республика дукха йоккха йоаца территори — ши миллион гектар тайп-тайпара дьтташ да. цудухьа хIара зоне ши-шай мероприятей комплекс е еза.

Йолка терхаш тIаьбаххийта беза вай шаьрача арешкарча зонерча дьгIенашка хий лехадаьа балхаш дира. хий нелдача сета реконструкци яра, дьттана кIалхара хьалахаьккхача тахи оросительни системахи пайда а оаш шаьрача ара чулхайттача дьдача дьттташта хий лехалга вIаштIехьалаьккхара, орий тIаювла маьлера баьцаш — доник, пыр, житник, грутняк, кхывраш дIаера. Вай бурунин дьттай чнашка Iалдаьшта дукха хин да, цхьабакъда дукхагIадача дакъе артезианска скважинашкара хий пайда ца оаш дIаьух. Шаьрача ара чухайттача дьдача дьттташта хий лехалга вIаштIехьдаьккхара цу зонерча хьайбай боахама тешшаве доакъара бола хулийтартьа.

Белгалдаккха леза, кIеанта бух хулача дьгIенаш тIа цхьа дIайийча цхьан шера хьахула культураш дIаер, цу оаш хьайбай боахам гIожеш нонеш доакъарна Iалашбара лаиа эргIоаца ханна гIулакх хилар.

Бурунин арений орий баьцаш тIаювла цонаши дьгIенаши салантара тоаяра кертерча хьахьех цаI лоархI еза карна хий дадар, кхем лороле хьувнаш бьгIарпа кхьйна комплекс баьнаш. кхыйола доакъара культураш дIаер, дIагIаер.

Цу гIулакха предложени еш вай, хьалха аьнча Наурски-Шелковской каналий системерчен артезиански бассейнерчен хина чотах 30 эзар гектар йола республика дакъе бурунин дьгIенаш тоаяра Iалашдалаш шаьрача ара чуххайттача далача хьаттанна хий лехалга пхьаьч система тоаяра гIулакхаш дIалахьа ваьр. хьахьа бахьаш дIанг лаккхара хий лехадаьа ала хилар вIаштIехьдаькка а лен.

Республика Iаьмьате бокхача лоархIаме дола из леш бахьахьарча масIовахьа хьаьастазара бонкъа торнеш тIабехийта бола дьттаннта хий делкарен хин болааш республикански министерство.

Цитта боахача лоархIаме да Терски, Сунженски ловкъаш тIарча дьттнех нийса пайда ицар. Укхаш хий дилла долаш 170 эзар гектар юртбоахама дьгIенаш я. ТIехкъарча шерашка цу ловкъашкарь дукха дьттан охар. хIаьта дьттан тIера тIоа дIакхухьаргбоаца гIулакхаш дацар. Из чIоагIа кхераме да. Сон хьекха механизаци йола дикъаш ахарах дьттан мгара бургагIа бола тIеро тIоа йоачаш Iобоаххх, хIаьта ловкъаш Iехора долалу. Цудухьа дьттан тIеро тIоа дIабаргбоаца гIулакх дийна даргдац укхаза.

Дукха кхача хьайбай продуктийн йоккха гаю я вай доацаш дьгIенаш цонаш.

Доаташкара дьгIенаш Iалаьччта дика лерде еш вай. хIаьта царех пайда эцара нийса вIаштIехьдаьккха а деш.

Нийса ца ала йиш яц вачча бесса дьле а мтагIа тIаккхача йиш бахча доэчаш участкеш мотуна дукхагIа пайда а оаш. хIаьта дукхагIа йола дьгIенаш кара тIо ерзаена.

Из бахьан долаш цу участкашкара баьцаш вогIа хул, хIаьта а дьгIенаш телха ю.

Мегуеш яхача метгаре «Гехинский» яхача совхозе ахкан хьадлаь 329 етт бодабь. Цхьабакъда цу моттигерча тахьарча участкашка доахане долаш хий цу хиларах доахан цхьан метте дар, дьгIенаш хуьша йиш хилаш. Из санна доахача гIулакхо вIалаа пайдаш йоацача йолхаргьа дьгIенаш. Цунна тарра сурт да Вахана района Мекхахой яхача моттиге а.

Лоаман дьгIенаш лораяран уж тоаяран массаза санна лоархIамерча декхарех цаI да дьгIенашта тIадалла маьхъаш доххалга, пхьъдалаш, прогонаш еха, кхоп мелалу моттигаш еха. Йолаш йола водоемаш цIенъбелгеи тоаелгеи.

Iалама доакъара дьгIенаш тоаяра де деза мелиоративни культуртехнически балхаш кхоачашдулургдаш машино-мелиоративни, лугомелиоративни станцешa, кхыча специализированни организацешa дакъа ца лоацча.

Культуртехнически балхий комплекс яра районий районий юкъарчен «Сельхозтехника» отделенешка 9 механизированни отряд вIашагIъаьлай.

Колховий хьуна боахама управленен договорех 1250 гектара тIа хьу егIай. Цхьабакъда, из болх вIаштIехьбоаккхача хIадо а дукха кхоачамбоацараш да. Царех керттера цаI да уж балхаш комплексно ца дари хIакехалъраш чакх ца дахари. Боъвашца кийча участок дIатела ека вай боахамашка.

Iалама доакъара дьгIенаш тоаяра деча балхий комплекс чакхъаьхара дьгIенаши цонаши тоаяра тIахьожам лоаттабергбола, шьрача ара чухайттача дIача дьгIенашта хий дехалга вIаштIехьдаьккхара, хий дукхдула моттигаш ремонт ль тоаяра, хIаьта цитта дьгIенийн хьуункъам лакхбарен орий тIаювлача маьхерча баьцай бу кийчъярен гIулакхаш кхоачашдара тIахьожам хоаттабара декхараш кхоачашдергдола пачхьалкхен лугомелиоративни станци вай республике йилла еза хьатIакхаьчай.

Хьайбай продуктивность лакхъяра пайда хьахханиа латта лелараш кхоачашдара республика юрта боахама кьахьегамхошкара хIалех дукхагIа доакъар доаккхара йоккхий торонаш хул йолча орий баьцаш тIаювлача дьгIенех биаза пайда эцар.

Г. ПЕТРОСОВ,
юртбоахама министерства керттера зоотехник.

Саид ЧАХКИЕВ.

ХЬУНА IАЖАШ

ДУВЦАР

(Чиетедоалар. Доладур № 100 йолча газета тIа).

Юха а дийна бIаргаьгнар Руслан: цо бига а а бита а аьнне хIума аланзар.

Шоалта шийла, худе а аьнна дхьаца фуфайка хьайнар Руслан Рашидеи.

Машина кабине чу а хайна, яхийта, аьлар Къамболата. Машина шортта улица тIа а яьнна, лоамашкахьа дьалдйолаелар. Лоамашца хьалхачийлача дика даьар из, цхьабакъда, урхенаш йолаелча, чехк-чехка сеца хьалар. Мотор бIоахлора, радиатора йуре хий ихехкар. Шофера машина даьин бехкар. Каст-каста радиатора чу хий дотта Iовуаза везаш хулар. Из гаьна дацар. ЧIоже чу тIолла, цкъа цхьа дехьа дуълаш, юха сехьа дуълаш Iодоагiар лоамаш цIена хоада.

Малх чубузазий мара хьалкхетзаш уж Къамболата белгальяь...

Воика бу. Уадуа цIена хьест а болаш хоза моттиг яр Къамболате лехар. Болхлой белар. беташ бора.

— Ер-м курорт ма йий. — йоахар цар. дIаьса а хьежаш. — ЦIена фо. шийла хий. сийрда сагале! Къамболат. дьаллахьий ма дика корельй хьоиа ер моттиг. Хьалхагiа хинна йоалаш-м яцар хьона ер?

Къамболат велахьелар.

— Мичара! — йоахар цо. — Ши аи-м дахьххад из. сейрра тIарга Iо ца воалаш, а лоамаш тохкаш. Сабаре оаш, хоьргда шоана уккхзара Iалаш шоаьта бIаргабайча. ТIо мо лаьтта бадаш ...

— Къамболата ма яххаре уккхазаахча а доакхе... дIалла дуеце а ...

...

Из бейса, каст-каста сомабуьхий ...

Къамболат, дит бе а делла; гаьлаш тела йолаеелар. бу е дагахьа. Лоамаш кхайнадера дагаро деча татайа. Руслан Рашиде оттавир Къамболата ше тела Iаьлаш дIаиххетье. Цунна новкьостал де эттар болхлой а. Цхьан сахьата хь хьаир ...

Русланих Рашидаи цхьанца чIеге ... Ольгас, ...

Дуне цхьан кIирагIа

Шийна техасски ранчо йолдала каргIата гарахьа а ваьина Америка ВIаштагIлхийта Штатий президенте Линдон Джонсона жоп телар журналисташа дече хаттарашта. Цхьабакъда цивилизически ваа вIалда а тарлуцар американски правительства керте хаттано дийцануица. хIана аьлча машарерчё хIамаех дацар цо дийцар. Президента дуьнено капиталистически дунен ниа болча ваччахьалкхено доккха доеца. цхьабакъда турпалчен са чIогIалчен вьетнамски халкъа дуьхьа доаттабеча тIамах.

ХIана доваьра чIоагIа тIакхуьш болча журналистий; ... болча американцийн кхача ... хашка бахача ... санна, ... ца йистебаргIа? Президента деза жоп чIоагIа во дар.

Цо аьлар журналисташа: «цхьа ... ».

...

та бомбаш еттарех хилар дуд хьажа аьача дунеи халкъаша ... комиссева а ...

Зулам деш боллаьача хьалийца американски ... ца кетам цар деккаьшнад ... Камбоджа ... принца Нородом Сианука. ... Вашингтоно леладу гIулакхаш къьастта новкъа да. Американски самолеташа ... СШЦ правительство ... СИА правительство дага а ... президента ... Кхмерски ... Гарриман ... Камбоджас СЩА-пара дипломатически отношенеш болаш хилар.

☆ ☆ ☆

Английски парламантераш аткамарча каникулашка дIадоха бахар нагахьа цо чрезвычайно еще, ...

...

гаргIа лоамайтара даьд из. Укхаза дагалацар чоалхане хIама диц экономически гIулакхаш лертIа ца хиларах Стюарта Брауна бехке верга, хIаьта Брауна ший аргIана Стюарт бехке верга.

Цхьабакъда, мехка къахьегамхочий байдар цу хувцамий чулойцам. Цар геттара дика хьетаму Вильсона маневраш крыловски квартета тIа бувача музыкантащта тара хилар. Бакъда. инструменташ ноташ йолаш хиннача бесне тIа бувача персонажел эргаш, лейбористски правительство гIерт болхлой класса хийра йолча капиталистически нотанца ший политика лелае.

☆ ☆ ☆

Латиноамерикански пхе мехка «лакхалевиш хиннача совещание», чухьежача нийсо санна, хьахехар къулбехьен континентера уйлаш лиштай. Чиле президента Эдуард Фрея ... Венесуэла президента Рауль Леоне. Колумбе президента Рестрепос. Перуи Эквадорен президентий личия болча викалаши дакъа а лоацаш 15 августе Колумбе столице гулъяь хинна ...

...

Вашингтоне хьежар цу совещанета ... Венесуэла президент Рауль Леони санна бараш, шоаш Вашингтоне тешаме хиларе кулгаш ... совещание даьча ... латиноамерикански мехкаш шоай лоIаме хила а ... къулбеседерча ... хила а гIерташ хилара.

К. БЕЛЯЕВ.

23 АВГУСТ — РУМЫНИ ФАШИСТСКИ IАЗАПАХ МУКЪАЯЬККХА ДИ

КЪОНАЧАР ГОРОД

Массехк шу хьалха цхьа керда горед хьалхьарах ...   ... Цун цхьа ... Георгиу-Деж ... город яр «Истори доцца город» ...

Цхьабакъда, ... музей. ...

Чакхдовла цу городе гIалла, цуна асфальта хIара ... хIара ...

Химикаш, энергетикаш, ... вай хананча ... техниках викалаш болача города архитектура а планировка а ... Вокзалера хьал... итальянски утописта Кампанеллас ... «Малха городех» ...

...

Вай хилар Георгиу-Деж городе ... 26 шу ...

...

Виктор ...
(АПП).

Бухарест,
август.

ВЕЖАРИЙ РУМЫНЕРА ХОАМАШ

МЕХКА ИНДУСТРИАЛЬНИ ДОГ

БУХАРЕСТ. (АПП-Аджерпресс). Румыние кердача пхе шера планах дукха промышленни предприятеш хьалъергья республика къулбехьерча районашка.

Къаьстта дукха болаш деш дагт Арджешски областе. ХIаьо цуи предприятеш йехка дегхачоах 26 процент мехкдаьтта, бIаь процент алюмини ду...

Укх пхе шера Арджешски областе дукхи а йоаккхий заводаши фабрикаш хьалъергья. Кердача гIишлошта юкъе а шера 50 эзар автомобиль арахецарг болаш завод ... электродвигателаш ... промышленни объекташ.

ТРАНСКАРПАТСКИ ЭЛЕКТРОМАГИСТРАЛЬ

БУХАРЕСТ. Хьалъхь ... 400 киловатт ... транскарпатски электромагистраль. Керда ... республика энергосистемах ... Мехка ... Лулусера ТЭЦ-а ... Румыние къулбехьерча областаш ... предприятей станцеш.

ХЬАЛХАРА ЭЛЕКТРОВОЗ

БУХАРЕСТ. Румыние болата ... республике ... тепловозаш ... электрически гидравлически передачий бола тепловозаш а.

Дукха ... румынски заводашка хьалъхь хьалхара электровозаш.

1970 шу хьаттIаьххочча мехка 80 процент ... электрически тепловозаш ... хургда.

ЯРМАРКАШКА ДАКЪА ЛОАЦ

БУХАРЕСТ. Ер шу чаккхалехьа Румыние доадз дехьарча торгови объединенеш ... 20 эзарех выставкех дакъа лоацаргда.

Румынски предприятей продукция йоахаргья Брно, Хельсинка, Стокгольме, Вене, Измире, Дамаске бахача ... кхычахьа а.

Экспонаташта юкъе а я кердача ... механикий ... промышленности ...

Конго — Браззавиль. Африканска Республика ... столица ... керда ...

ЦАР-ТАСС информаци Службе сурт.

РЯЗАНЬ. КПСС XXIII съезда Директиваш белгалдаьл Рязански мехкахьта чакхдоала завод укх шие шера чухьа хьалъхь а йаькха, ший бехача ...

Алхха укх шера а эксплуатаце дIаяьхкха ...

Сурта тIа: дахьташ селекционни цIендеча ... блок.
ТАСС фотохроника.
И. Бородина сурт.

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» ЦIАЬХХА А ИЙШАР

Шийна стадионе кIаитта селхан хкоалагIа лайзар «Терек». Цхьабакъда, яхонкие а матч фусам-даьй аьттув да боалаш чакхъийнай. Селхан уж лаьйбир Ростов-на-Дону яхк городерча «Ростсельмаша» футболисташа.

Хьалхарча тайме хоза. сиха футбол гойт шинна а команда. Къаьстта дика ловз грозленцаш. Уж бар счет хьайийлараш. КхоалагIча минуте центрера хIана ...   Н. Чувахина хьатела бургац хьазаца лагавзар ростовчаний вратара. Цул тIехьагIа а бургац чутохиийш йолча масехк моттигах пайда эцийзар «Терена» нападающеша.

Хьалхара тайм чакхьала итт минот йисача хана ше дорерча ... сетка чура бургац аранккха йийзар вай вратара Козлова а. Из чутехар «Ростсельмаши» нападающе В. Гончарова.

Цхьабакъда, хьалхагIа санна территориальни совле грозненцашкахьа яр.

Из сурт хувцадалар ... саьеIачул тIехьагIа. ХIана ... комбинационни ирагIа ... хьаьший. ХIаьта а цIанха хьалха бовла йиш йолаш бар грозненцаш, бакъда. В. Сальнова пенальтера бургац чутоханзар.

ТIехь-тIехьагIа дукхагIа гIалгаш ду «Терена» защитникаша. Царна къаьстта хала да кхдий А. Левченко лорало. Из вар «Ростсельмаш» хьалхальнихар а. Масехк защитника тIех а ваьнна по чутехар шоалагIйола бургац. Защитникий бехках чакхьалар кхоалагIйола бургац. Иштта, счет 1:3 а йолаш «Терек» цIаьхха а ийшар.

М. МУСИЕВ.

Редактора зам. А. А. [illegible]

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ... улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехкетечана секретара — 2-45-40; партийни ... промышленни, юрtбоахама, культурни, ... отделаш — 2-25-72; корректорска 2-00-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — ответственного секретаря — 2-45-40; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-00-20.

«Грозненский рабочий» издательство типография. Революции проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04420. Заказ № 4303.